

Hb Erikoiskokous
Maatalous

Maatalouskirjasto N:o 3

LENTOKIRJASIA NAUTAKARJAN PALKITSEMISSÄ

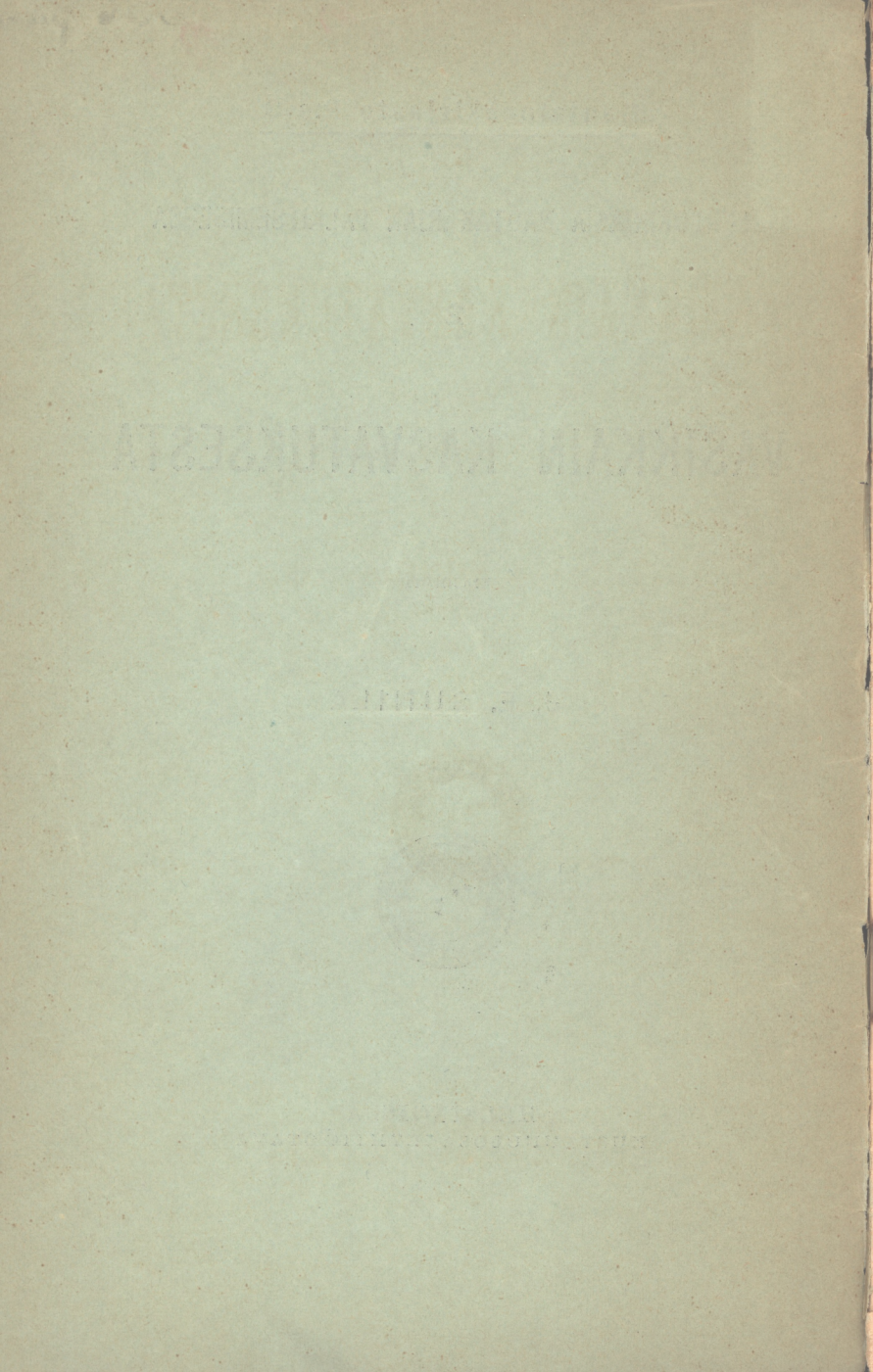
VASIKKAIN KASVATUKSESTA

KIRJOITTI

J. E. SUNILA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

HD Erikoiskokoelma
Maatalous

A-2/38a

VASIKKAIN KASVATUKSESTA

KIRJOITTI

J. E. SUNILA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

KUOPIOSSA

KUOPION UUDESSA KIRJAPAINOSSA 1899.

Siitoseläinten valitseminen.

Vanhempain ominaisuuksien tiedetään menevän perintönä sikiöön ja sitä varmemmin, kuta kehittyneemmät ne ovat. Senvuoksi onkin hyvin tärkeä asia, että elättivasikoita valitaan ainoastaan kaikin päin kunnollisista siitoseläimistä, joilla on suuri perinnäisyyskyky, jotka soveltuvat paikkakunnan ilman-alaan ja olosuhteihin, jotka ovat tunnettua lypsykantaa sekä terveitä ja vankkaruumiisia ja — jos mahdollista — puhtasrotuisiakin.

Mitä erittäin siitossonniin tulee, on sen valitseminen mitä huolellisimmin tehtävä, sillä sehän siittää vuoden kuluessa hyvinkin suuren määrän vasikoita. Missä hyvää siitossonnia on niin hoidettu, että se on pysynyt kauvemmin käyttökelpoisena, siellä on sen muoto hyvin selvästi huomattavana kaikissa sen jälkeläisissä. Emät voivat olla hyvinkin paljon toisistaan eroavia, mutta vasikoissa voidaan isän tunteomerkit useinkin selvään huomata.

Hyvältä siitossonnilta vaaditaan, paitsi mitä ylempänä on jo mainittu:

1). Sillä tulee olla siitossonnin ruumiin muoto pieni pää, keskinkertaisen pitkä kaula, syvä rinta, suora selkä, leveä ja suora lantio, suorat ja voimak-

kaat takajalat, löyhällä oleva nahka ja virheettömät siitin-elimet.

2). Suuruudeltaan tulisi sen olla joko lehmän kokoinen tai hiukan isompi.

3). Sillä tulisi olla hyvä astutus- ja siitoskyky.

4). Sen tulee olla täysi-ikäinen, ei juuri alle 2:n vuoden. Perinnäisyyskyky ei ole nuorena kehittynyt ja sonnin kehitys kärsii suuresti liian aikaisesta astutuksesta.

5). Luonteeltaan tulee sen olla lauhkean mutta virkeän.

Hyvältä siitoslehmältä taas vaaditaan, sen lisäksi mitä ylempänä jo elättivasikan vanhemmista yleensä sanottiin:

1). Sen tulee olla hyvälypsyinen.

2). Sen maidon tulee olla rasvaista.

3). Sillä tulee olla lypsylehmän ruumiin muoto ja hyvät maitomerkit: pieni, sievä pää; pitkä, ohut kaula; laaja rintakehä; suora selkä; hyvin kaarevat ja toisistaan erillään olevat kylkiluut; ainoastaan vähän taaksepäin kapeneva lantio; syvä ja leveä takaruumis; suorat ja hienot jalat; ohut, pehmeä ja löyhällä oleva nahka; suuret, lypsämisen jälkeen huomattavasti kurtistuvat utareet; suuret ja mutkikkaat maitosuonet sekä isot maitoreiät; suuri maitopeili.

4). Sen tulee olla sopivassa iässä. Yleensä ei sovi ottaa hiehon ensimmäistä vasikkaa elätettäväksi eikä vähemmin kehittyneissä karjoissa vielä toistakaan. Lehmää voidaan pitää siitoskelpoisena aina 10—12 poikimiseen saakka.

5). Lehmän tulee olla hyvänluonteisen ja -taipaisen.

Elättivasikkain valitseminen.

Ei ole siinä vielä kyllin, että isä ja emä ovat mallikelpoiset. Myöskin vasikka on tarkastettava, ennenkun päätetään, otetaanko se eloon. Elättivasikalta vaaditaan, että sillä on pieni pää, vilkkaat silmät, suora, leveä ja notkea selkä, lyhyet, hienot ja suorat jalat, leveä lantio, syvä vartalo, pehmeä, löyhällä oleva nahka, vilkas luonne ja hyvä ruokahalu. Lehmävasikan nahan tulee olla siltä kohden vatsan alustaa, mihin utareet vastaisuudessa kasvavat, erittäin pehmeän ja löyhän.

Syysvasikat kehittyvät yleensä paremmin kuin keväällä syntyneet, josta syystä on parempi ottaa vasikoita elätettäväksi syksyllä, joskin ruokinta siten tulee ensi aikoina vähän kalliimmaksi.

Vasikan hoito syntymisen jälkeen.

Kun vasikka on syntynyt, annetaan emän nuolla sen limaisen aineen, joka ympäröi vasikan. Se tekee hyvää sekä emälle että vasikalle. Se nim. vaikuttaa vähän ulostavasti ja edistää sentähden jälkeisten lähtöä emältä; jos se taas jää vasikan ympärille kuivamaan, vanuttaa se karvan ja estää ihon toimintaa. Jollei emä rupea nuolemaan vasikkaa limasta, pyyhitään se kuivaksi olkikääröllä ja viedään hyvään karsinaan. Karsinan tulee olla puhtaana, kuivana, tilavan, valoisan, vedottoman ja pehmeä-alustaisen.

On hyvin tärkeätä, että karsina laitetaan kai-
kin päin kunnollinen. Ensimmäisinä elonpäivinään voi
nim. vasikka hyvin helposti kuolla; siihen on usein-
kin syynä se, että karsinoille ei ole hankittu sopi-
vaa sijaa. Useinkin ovat ne vetoisissa, kylmissä pai-
koissa, tai ovat ne laitetut sellaisiin paikkoihin na-
vetassa, joissa lämpö on tavattoman korkea. Olisi
erittäin hyvä, jos hankittaisiin erityinen vasikkahuone,
jossa lämpö määrä ei olisi 13°—14° korkeampi. Hyvä
on kuitenkin ensi aluksi pitää vasikkaa navetassa
ja laittaa sille erityinen karsina. — Vasikkain kuole-
leman aikaansaavaan vatsatautiin on, paitsi huonoa
karsinaa, useita erilaisia syitä, niin kuin huolimatto-
muus juottamisessa, huonot aluset ja ylimalkaan puh-
tauden puute. Vasikkain kuolemiseen vaikuttaa myös-
kin lehmän sopimaton ruokinta ehdyksissä ollessa sekä
silloin, kun vasikka nauttii emänsä maitoa.

Estääkseen vasikkain kuolemista on niille, paitsi
hyvää karsinaa, annettava monta päivää pihkamai-
toa, ja aina oman emänsä maitoa. Maito pitää sitä-
paitsi antaa aina lypsylämpimänä ja pienissä annok-
sissa. — Paraiten voidaan estää vasikkain kuolemista,
jos niiden annetaan ensi päivinä imeä emäänsä. Se
on usein osoittautunut tehokkaaksi keinoksi vasikka-
kuolemaa vastaan. Usein auttaa sekin, että vasikka
siirretään vähän kylmempään paikkaan. Menestyk-
sellä on myöskin käytetty sitä keinoä, että maitoa
annetaan ainoastaan $\frac{1}{4}$ tai $\frac{1}{2}$ tavallisesta annoksesta,
josta sitten taudin poistuessa vähitellen siirrytään
isompiin määriin. Liitu on niinikään hyvä lääke.

Vasikkain kasvatus ja ruokinta ensi vuotena.

Vasikka perii vanhemmiltaan ominaisuuksia ainoastaan taipumuksina, joita hyvällä kasvatuksella on kehitettävä oikeaan suuntaan. Vasikkain kasvatus vaatiikin mitä suurinta huolellisuutta, sillä siitä suuresti riippuu, minkälaiseksi vasikka kehittyy. Siinä on pidettävä silmällä vasikan ruumiin kehitystä ja vasikan kehitystä maidon antia varten. Näitten molempain ehtojen täyttäminen on hyvin vaikeata, sillä ne ovat tavallaan ristiriitaisia keskenään. Runsas ruokinta esim. tuottaa kauniita eläimiä, mutta useinkaan ei hyviä lypsylehmiä. Kuta vähemmän kehittyntyttä karja on, sitä niukemmin on vasikoita ruokittava, sillä muutoin ne pyrkivät kehittymään liha-eläimiksi. Niin on esim. meidän kotimaisen rotumme laita. Kansan keskuudessa ei kuitenkaan vasikoita useinkaan ruokittane liian runsaasti. Päinvastoin on asian laita useinkin sellainen, että vasikat saavat nähdä nälkää. Niin ollen ei tietenkään vasikka kehity ruumiinsa puolesta eikä myöskään maidon antia varten.

Vasikkain luonnollisin kasvatustapa olisi epäilemättä imettäminen. Lihavasikoita kasvatettaissa onkin imetys hyvin sopiva, mutta lypsykarjaa kasvatettaessa ei ainakaan pitempi-aikainen imettäminen voi tulla kysymykseen. Monesta syystä on kuitenkin näyttäytynyt edulliseksi antaa vasikan imeä emäänsä muutamia päiviä. Se on etenkin edullista heikoille vasikoille, jotka muutoin helposti voisivat kuolla. Jos vasikka pidetään emästään erillään, tuo-

daan se ensi päivänä 5—6 kertaa emäänsä imemään ja sitten vähitellen vieroitetaan. Imemisen perästä on lehmä heti lypsettävä. Se ei kuitenkaan tahdo antaa lypsää, joten se voikin helposti ehtyä.

Välimuotona varsinaisen imettämisen ja kiulusta juottamisen välillä voidaan pitää imetysrinnasta juottamista. Siinä on koetettu saada vasikkaa nauttimaan juomansa »luonnollisella tavalla», vaikkapa se annetaankin kiulusta. Tällaiset imetysrinnat tavallisesti ovat varustetut lehmän nännin kaltaisella guttaperkka-tutilla. Sellainen rainta maksaa noin 10 mk. ja voidaan sitä käyttää useammille vasikoille, sillä sitä voi muuttaa karsinasta toiseen. Tutit ovat pahoja kulumaan, mutta irtonaisia tutteja saadaan jälleenmyyjiltä.

Tavallisimmin juotetaan vasikoita kuitenkin kiulusta. Siinä on ennen kaikkea huomioon otettava, että juotto-astiat pidetään aina täysin puhtaina. Puukiulut eivät ole niin sopivia kuin tinatusta rautapellistä tahi sinkkilevystä tehtyt, sillä niitä on vaikeampi puhdistaa ja uurteisiin aina tahtoo jäädä maidon jätteitä, jotka helposti synnyttävät happamuutta. Aina on huomattava, ettei juotto-astioita jätetä karsinaan, ei silloinkaan, kun vasikat eivät ole juoneet niitä tyhjiksi.

Ensimmäisinä päivinä on vasikan välttämättä saatava emänsä tuoretta maitoa, sillä muutoin saa se helposti vatsansa vetelälle ja voipa sen johdosta kuollakin. Maito annetaan alussa useasti päivässä ja pienissä annoksissa. Muutamien päivien perästä voidaan kuitenkin vasikkaa ruveta juottamaan säännöllisesti kolmasti päivässä, aina lypsy-aikoina.

Vasikalle annettavan maidon tulee olla puhdasta ja puhtaasti käsiteltyä ja on sitä annettava aina lypsylämpimänä, s. o. noin 30 °. Jos jossakin lehmässä on nystyrätauti (tuberkelitauti), niin ei siitä yleensä ole vasikoita otettava, vaan jos niin tehdään, on maito aina taudin tartunnan estämiseksi lämmitettävä noin 85 °. Tätä tapaa on muutenkin hyvä käyttää, jos vähänkin pelätään tuota tautia. Nystyrätautisistakin lehmistä voidaan saada hyviä vasikoita ottamalla yllämainitun seikan huomioon. Luonnollisesti on maito lämmittämisen jälkeen ennen vasikoille antamista jäähdytettävä sopivaan juottolämpöön (30°)

Usein tapahtuu, ettei vasikka tahdo alussa ruveta juomaan. Silloin ei saa väkisin painaa sen päätä alas, sillä pääkallon luut, jotka eivät silloin vielä ole yhteen kasvettuneet, voivat painua sisään ja vahingoittua. Siten voi vasikka käydä iäkseen vialle. Parasta on aina silloin kastella sormet maidossa ja antaa niitä vasikan imeä, samalla kun maitoastia kohotetaan vasikan kuonoa kohti, kunnes se koskee maitoon. Siten se tottuu pian juomaan maitonsakin.

Usein taas ovat vasikat taipuvaisia juomaan maitonsa liian ahnaasti. Se vaikuttaa vahingollisesti vasikan ruoansulattimiin. Sylkeä ei nim. ehdi erittyä juoman mukaan, vaan saa vasikka parissa minuutissa vatsansa täyteen maitoa, jota se ei aina voi sulattaa. Tämän välttämiseksi voidaan käyttää joko ristikköä maidon päällä taikka puhdasta kättä turvan alla.

Jos vasikalla on ripuli, on parasta keittää maito ennen käyttämistä. Voi myöskin sattua, ettei nuori vasikka siedä tuoretta maitoa sekoittamattomana, koska se voi olla liian rasvaista. Silloin sopii sekoittaa maitoon

kolmanneksi osaksi kiehutettua vettä. (Ripulin aikaansaamasta vasikkakuolemasta on jo ennen puhuttu).

Vasikoille annettavan maidon määrä riippuu kokonaan niitten kehityksestä. Senvuoksi onkin jokaisen vasikan kehitystä tarkasti seurattava, jotta voitaisiin ruokkia kutakin sen oman tarpeen mukaan. Jonkunmoisina ohjeina karjan kasvattajalle ovat n. k. juottotaulut, joita useinkin voidaan menestyksellä käyttää. Ne eivät tosin täydellisesti sovi *kaikille* vasikoille, sillä ovathan vasikat jo syntyessäänkin hyvin eri suuruisia ja niiden myöhempi kehitys voi suu-
resti vaihdella. Alempana oleva juottotaulu on sovitettu suomalaiselle kotimaiselle karjalle ja on sitä tavallisissa, kehittymättömissä oloissa pidettävä jo-
tenkin runsaana.

Lehmävasikoille:							Sonnivasikoille:						
Päivät.	Litraa.	Päivät.		Litraa.	Päivät.	Litraa.	Päivät.	Litraa.	Päivät.		Litraa.	Päivät.	Litraa.
1	1,0	16	5,5	1	29—109	10	1	1,0	20—21	6,5	1	36	10
2	1,5	17	5,5	1	110	10	2	1,5	22—23	6,0	2	37—169	10
3	2,0	18	5,0	2	111	9	3	2,0	24—25	5,5	3	170	10
4	2,5	19	4,5	3	112	8	4	2,5	26	5,0	4	171	9
5	3,0	20	4,0	4	113	7	5	3,0	27	4,5	5	172	8
6	3,5	21	3,5	5	114	6	6	3,5	28	4,0	6	173	7
7	4,0	22	3,0	6	115	5	7	4,0	29	3,5	6	174	6
8	4,5	23	2,5	7	116	4	8	4,5	30	3,0	7	175	5
9	5,0	24	2,0	8	117	3	9	5,0	31	2,	7	176	4
10—11	5,5	25	1,5	8	118	2	10—11	5,5	32	2,0	8	177	3
12—15	6,0	26	1,0	9	119	1	12—13	6,0	33	1,5	8	178	2
—	—	27	0,5	9	120	—	14—15	6,5	34	1,0	9	179	1
—	—	28	—	10	—	—	16—17	7,0	35	0,5	9	180	—

Jos karja on vähemmin kehittynyttä, ei kuorimatonta maitoa sovi antaa lehmävasikalle viittä eikä sonnivasikalle kuutta kiloa enempi.

Kun kuorittua maitoa ruvetaan vähentämään, korvataan se tavallisesti vedellä. Hyvä on antaa ensinnä muutamia viikkoja maidon sijasta vasikalle heraa, jos sellaista on talossa, esim. 10 kiloa päivässä; sitten vaihdetaan se veteen. Paljon käytetään myöskin vasikoille kirnumaitoa. Sen käyttämisessä ilmaantuu kuitenkin vaikeuksia, etenkin silloin kun se on hapanta, jolloin se voikin helposti aikaansaada ripulia. Tuore, happanematon kirnumaito on kuitenkin vasikalle erittäin hyvää ja voidaan sitä niille menestyksellä antaa, jos esim. on tilaisuudessa saamaan sitä joka päivä.

Nuorta vasikkaa on parin viikon vanhana totutettava syömään heiniä. On aina aluksi käytettävä parhaimmat, hienoimmat heinät vasikoille. Samaan aikaan voidaan myöskin ruveta vasikalle antamaan vähän väkirehua, mieluummin kauran rouheita. Silloin muistettakoon, että väkirehut annetaan jo alusta pitäen *kuivina*. Sillä ainoastaan silloin kun väkirehut annetaan kuivina, voi vasikan pureskellessa eroitua se sylkineste, joka on välttämätön ehto hyvään ruoansulatukseen. Siihen vasikka helposti tottuukin, jos ensi aluksi siroittaa jauhot vasikkain juodessa kiulun pohjalle jääneeseen vähäiseen maitomäärään. Jauhojuomat ovat vasikalle aivan sopimattomia, sillä se ei voi niitä hyväkseen käyttää, vaan tulee mahakkaaksi ja saa ruoansulatus-elimensä pilatuksi.

Vasikan ruokinnassa ansaitsevat vielä juurikasvit mainitsemista. Tosinhan vielä kansan keskuu-

nessa hyvin vähän käytetään juurikasveja karjan ruokinnassa; vielä vähemmin tulevat ne kysymykseen vasikkain ruokinnassa. Kuitenkin ovat ne perin tärkeitä karjan kasvatuksessakin ja suotavaa olisikin, että niitä ruvettaisiin antamaan nuorille vasikoille jo kolmen kuukauden vanhana. Ne tekevät ruoan helposti sulavaksi, mikä on etenkin vasikalle tärkeä, jonka ruoansulatus-elimet eivät vielä ole tarpeeksi kehittyneet.

Rehumääriä lisätään vasikan kehityksen mukaan. Niinpä sopii esim. neljän kuukauden vanhoina antaa vasikoille paitsi maitoa, esim. $\frac{1}{2}$ kiloa väkirehua, 3 kiloa heiniä ja 3—4 kiloa juurikasvia päivässä. Kuuden kuukauden vanhana, jolloin tavallisesti kuoritun maidon antaminen on lakkautettu, voidaan vasikalle antaa päivässä $\frac{3}{4}$ kiloa väkirehua, 3—4 kiloa heiniä ja 6 kiloa juurikasvia. Sitäpaitsi annetaan ruumenia ja olkia tarpeen mukaan. Näitä lukuja elköön ajattelelmattomasti seurattako, sillä vasikkain ravinnon tarpeet voivat jotenkin suuresti vaihdella. Kuitenkin tulee aina muistaa, että rehuja annetaan aina *määrätty paljous, sopivassa suhteessa ja määrä-ajoilla*. Useinkaan ei tunneta vasikan ravinnon tarpeita, käytetään aivan yksipuolista ruokkimistapaa eikä noudateta säännöllisyyttä ruokinnassa. Ei ole ollenkaan kummeksittava, ettei vasikka näin ollen vastaisuudessa täysin täytä tarkoitustaan. Mielivaltaa ei sovi noudattaa vasikkain kasvatuksessa, jos niistä tahdotaan hyviä lypsylehmiä. Mitä vasikkain kasvatuksessa laimin lyödään, se ei koskaan vastaisuudessa tule takaisin.

Vasikka on ruokittava niin, että se on aina hyvässä kunnossa, vaan ei koskaan lihavana.

Vasikkakarsina.

On jo ennen mainittu, että vasikkakarsinan tulee olla puhtailla alusilla varustetun, kuivan, tilavan, valoisan, vedottoman ja pehmeän. Hyvin mukavia ovat sellaiset karsinat, joissa on kaksi lattiaa: ylempi, rimalattia, alempi, maalattia. Jotta karsina pysyisi kuivana ja virtsa tulisi kerätyksi, täytetään lattian väli sammalkuivikkeilla, joita tarpeen mukaan muutetaan. Paitsi häkkiä laitetaan karsinaan mieluummin kolmi-osainen puulaatikko. Yhdestä osasta annetaan väkirehut, toisessa pidetään suolaa (mieluummin suolakiveä) ja kolmannessa ylös alaisin käännetty turve tai luujauhoja (ei lannoitusluujauhoja), joista vasikka voi saada tarpeellista kivennäis-aineitten lisää. Puhdistamisen helpottamiseksi tulee laatikon olla irtonaisen.

Ei ole hyvä pitää liian monta vasikkaa samassa karsinassa, mieluummin joka vasikka eri karsinassa. Niitä on sitäpaitsi aina kiulusta juotettava (ei yhteisestä kaukalosta), sillä muutoin estävät ne toisiaan juomasta ja heikoimmat jäävät aina juomatta. Myöskin on vaikea pitää tuollaista yhteistä kaukaloa vapaana hapoista. — Luonnollisesti on isommille vasikoille, hiehoilla ja mulleille laitettava erityiset karsinat.

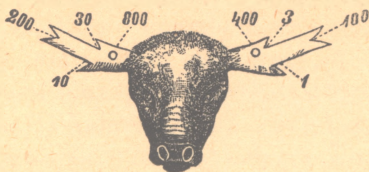
Kun on hyvä karsina, voidaan vasikoita siinä

helposti pitää puhtaina. Puhtaanapidon helpottamiseksi on karsinassa pidettävä runsaasti kuivikkeita, ensi aluksi mieluummin pitkiä olkia. Vasikoitten ihon puhtaanapito — harjaamisella — on terveysopilliselta kannalta hyvin tärkeä. Sitäpaitsi tulee vasikka sitten huomaamaan, että sitä todella hoidetaan eikä olla sen suhteen välinpitämättömiä.

Merkitseminen.

Tuntemisen helpottamiseksi on tapana merkitä vasikat korvaan. Merkitseminen, jossa muutoin käytetään useampia eri tapoja, on paras toimittaa ensi talvena, sillä silloin kärsii vasikka siitä vähemmän. Erityisillä pihdeillä leikataan vasikalle korvaan pykälää, joitten paikasta ja lukumäärästä lasketaan vasikan numero. Yleisimmin käytetty tapa lienee seuraava:

- Yksi pykälä vasemman korvan
 alareunassa on = 1, kaksi pykälää = 2.
- Yksi pykälä vasemman korvan
 yläreunassa on = 3, » = 6.
- Yksi pykälä oikean korvan
 alareunassa on = 10, » = 20.
- Yksi pykälä oikean korvan
 yläreunassa on = 30, » = 60.
- Yksi pykälä vasemman korvan
 nenässä on = 100, oik. k. nenässä = 200.
- Yksi kolo vasemmassa korvassa
 on = 400, oikeassa korvassa = 800.

Nimiä annettaissa sopii muistin helpottamiseksi antaa samana vuonna syntyneille vasikoille samalla kirjaimella alkavat nimet tai myöskin samalla kirjaimella alkavat kuin emän.

Laidun.

Lähellä taloa tulisi olla hyvä laidun vasikoita varten. Kun vasikoita ensimmäisenä kesänä totutetaan laidunruuhoon, tulee sen tapahtua vähitellen. Ensimmäisinä päivinä on siis vasikoita päästettävä ulos ainoastaan muutamiksi tunneiksi, sillä kun ne eivät ole tottuneet tuoreeseen ruuhoon, voi se aikaan saada häiriöitä niitten ruoansulatuksessa, jos ne heti pakotetaan elämään yksinomaan sillä. Ensi alussa onkin sentähden vasikoille annettava tavallinen ruoka navetassa, sillä laidunruhosta eivät ne voi vielä saada niin paljon ravintoa kuin säännöllisesti kehittyäkseen tarvitsevat.

Mainittiin jo, että laitumen tulisi olla lähellä taloa. Silloinhan nim. voidaan aina laitumen laadun ja vasikkain tarpeitten mukaan antaa niille riittävästi lisärehua. Jos laidun on hyvä ja ruoho mehe-

vää ja nuorta, ei väkirehua tarvitse kauvemmin antaa. Mutta jos laidun on huonompi ja vasikat vähemmin kehittyneitä, on lisärehun anto ihan välttämätön. Yleensä ei voida jouduttaa vasikkain kasvamista laitumella yhtä hyvin kuin navetassa, ainakaan jos laidun on kauvempaa talosta. Senvuoksi voi olla-kin edullista, että keväällä syntyneitä pidetään vielä kesälläkin joku aika navetassa. Jos ne kuitenkin lasketaan laitumelle, on pidettävä tarkka huoli siitä, että maito- ja väkirehuannokset annetaan säännöllisesti.

Laitumella tulee olla suojapaikkoja auringon paahdetta ja sääsuhteitten vaihtelua vastaan. Vasikoita on laitumella usein käytävä katsomassa ja puhuttelemassa, sillä muutoin käyvät ne aroiksi ja vieraantuvat ihmisistä.

Vasikkain hoidosta toisena talvena ja sen jälkeen.

Syksyllä kun vasikat otetaan laitumelta sisään, on parempi antaa niitten vielä olla vapaina karsinassa toisen talven. Kun nim. niillä on isot karsinat, joissa on riittävästi tilaa liikkumiselle, kehittyvät ne paljon paremmin ja nopeammin. Jos vasikat syksyllä kytketään, on niille välttämättä hankittava liikuntaa ulko-ilmassa. Sitä varten lasketaan ne joka päivä, puolen päivän aikaan noin tunnin ajaksi ulos; jos vain ilma ei ole hyvin kostea. — Puhdistamista on myös joka päivä toimitettava.

Siirtyminen mehevästä kesäruokinnasta kuivem-
paan talvuruokintaan on vähitellen tehtävä, muutoin
tapahtuu ruuansulatuksessa häiriöitä. Päivä päi-
vältä lyhennetään ulkona-olon aikaa ja — saadak-
seen ruokintaa navetassa kesäruokinnan kaltaiseksi
— käytetään paljon juurikasvien naatteja tai vihan-
tarehua. Siten voidaan ruuansulattimet vähitellen
ja suuremmitta häiriöittä totuttaa kuivempaan tal-
vuruokintaan.

Mitä vasikkain ruokintaan toisena talvena tu-
lee, on yleisenä sääntönä pidettävä, että niitä run-
saanpuoleisella ruokinnalla pysytetään hyvässä kun-
nossa mutta ei päästetä lihaviksi. Sopii esim. käyt-
tää seuraavia rehumääriä päivässä

0,5 – 1 kiloa väkirehua.

3 – 4 » heiniä.

aina 10 » juurikasvia sekä
kauran olkia tarpeen mukaan.

Luonnollisesti riippuu rehumäärä vasikkain yk-
silöllisestä kehityksestä sekä rodusta. Suomalaista
vasikkaa on ruokittava niukemmin kuin ayrshireä.
Sillä jos suomalaista vasikkaa ruokitaan liian run-
saasti, voi niistä helposti kehittyä lihaeläimiä. Kui-
tenkin täytyy myöntää, ettei meillä kansan keskuu-
dessa nuorta karjaa suinkaan liian runsaasti ruokita.
Useimmiten on asian laita ihan päinvastoin. Hyvin
useinhan nim. nähdään hiehoja, joilla on kapea ruu-
mis, riippuva vatsa ja koukistunut selkä, lukuun ot-
tamattakaan niitten kurjaa ulko-asua. Mihin suun-
taan karjakannan kehitys tuollaisissa oloissa kääntyy,
on sanomattakin selvää.

Juurikasvit ovat nuoren karjankin ruokinnassa hyvin tärkeitä. Ne tekevät kuivan talviruokinnan mehukkaammaksi sekä enemmän kesäruokinnan kaltaiseksi. Ne edistävät myöskin muitten rehujen sulamista. — Juurikasvit ovat yleensä kannattavan karjanhoidon pääehtoja. Senvuoksi onkin täysi syy toivoa, että pienitilallisetkin rupeavat niitä suuremmassa määrässä viljelemään.

Nuorta karjaa on paras ruokkia kolme kertaa päivässä, kuten muitakin. Kullakin kerralla sopisi käyttää esim. seuraavaa järjestystä rehujen annossa: vettä, väkirehua, ruumenia, heiniä, juurikasvia, vettä ja olkia. Päivällis-annos olkoon kuitenkin toisia yksinkertaisempi.

Nuoren sonnin hoidossa on huomattava, ettei sille anneta liiaksi, suurta tilaa ottavia rehuja eikä vettä. Muutoin tulee se helposti mahakkaaksi, joka luonnollisesti suuresti tarvelee sen arvoa siitoseläimenä.

Kun hiehot ja mullit sitten toisena talvena lasketaan laitumelle, on taas huomioon otettava, että muutos kuivasta talviruokinnasta mehukkaaseen kesäruokintaan tapahtuu vähitellen. Sitäpaitsi ovat hiehot ja mullit pidettävät eri laitumilla, sillä muutoin ei voida järjestää hiehojen ensimmäistä poikimisaikaa, joka on hyvin tärkeä asia, ja nuoren sonnin kehitys kärsii hyvin suuresti liian aikuisesta astutuksesta.

On oltu eri mieliä siitä, kuinka vanhana hieho on astutettava. Hiehon astutus-aika riippuu luonnollisesti rodusta ja hiehon kehityksestä. Kehittyneempien ja enemmän jalostettujen rotujen sekä myöskin yksityisten karjain hiehoja voidaan astuttaa myö-

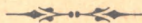
hemmin. Mutta vähemmin kehittyneessä karjassa ei hiehojen astutus-aikaa voida lykätä siksi, kun ruumiin rakennus olisi saavuttanut täydellisen kehityksen. Aikainen astuttaminen ja poikiminen nim. yleensä kehittää lypsykykyä. Kuitenkin on yleensä vaarin otettava, että hieho ensi kerran poikiessaan on niin kehittynyt, että sen ruumis kestää runsaampaakin lypsyä.

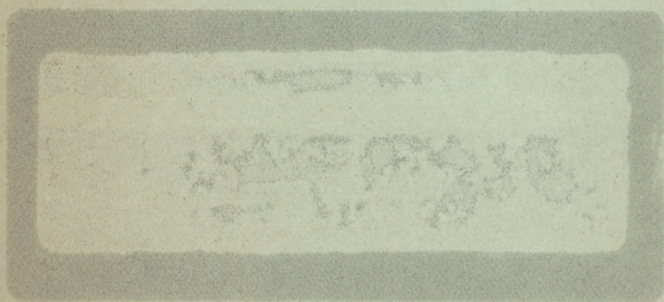
Hiehojen astutus-aikaa määritessä on myöskin huomioon otettava se seikka, mihin aikaan vuodesta tahdotaan saada lehmät poikimaan. Vanhempien lehmien poikimis-aikaa on hyvin vaikea muuttaa, joten on hyvin tärkeätä totuttaa vasikat poikimaan siihen aikaan vuodesta, joka on taloudellisessa suhteessa edullisin. Ja koska maidon sekä voion hinnat ovat syksyllä kalliimmat, onkin lehmäin syksyllä tai syys-talvella poikiminen edullisinta. Jotta hiehot saataisiin poikimaan syys-talvella, ovat ne astutettavat tammi—maaliskuussa.

Suomalaisia hiehoja lienee sopivin astuttaa 15—21 kk. vanhoina. Edellistä määrää on kuitenkin käytettävä ainoastaan hyvin voimakkaasti kehittyneille hiehoille, sillä niin aikaisin astutettuina tulevat ne poikimaan jo kahden vuoden vanhoina, mikä on ainoastaan voimakkaimmille sallittu. Ayrshiren hiehoja voidaan astuttaa myöhemmin, ehkä parhaiten 20—24 kuukauden vanhoina.

Mitä taas siihen kysymykseen tulee, milloin on nuorella sonnilla ruvettava astuttamaan, niin ovat mielipiteet siitäkin olleet jossain määrin eriäviä. Parasta lienee, ettei ainakaan ennen 1½ á 2 vuotta ruveta kiihottamaan sen siitoshalua. Näin vanhana voi kuitenkin nopeakasvuisen ja muuten hyvin ke-

hittyneen sonnin antaa ensi kerran astua. Tulee kuitenkin muistuttaa, että alussa käytetään nuorta sonnia hyvin varovaisesti ja säästeliäästi ja vasta vähitellen ruvetaan sillä yleisemmin astuttamaan. Siten saadaan nuoren sonnin siitoskyky säännöllisesti kehittymään.

Centokirjasia nautakarjan palkitsemisessa

olemme alkaneet julkaista alaosastona »Maatalouskirjastostamme».

Useat etevät ammattimiehet ovat sitä varten luvanneet arvokasta apuaan ja on toivottavissa, että tämä sarja ennen pitkää tulee käsittämään useita numeroita. Suositamme sen *maanviljelysseurojen, isäntäyhdistyksien, karjanhoitokonsulenttien* sekä kaikkien maanviljelyksen edistämiseksi toimivien henkilöiden huomioon. Suurempia määriä ostettaessa myönnämme melkoisen alennuksen.

Tämän sarjan ensi numerona on

Neuvoja ja ohjeita karjanhoidossa. Oloihimme sovitettu suomennos. Tehnyt J. E. Sunila.
35 p:ää.

Kustannusosakeyhtiö Otava.

HY VIKIN TIEDEKIRJASTO

1150238540